

О. Д. ШУЛЬГА¹, Л. А. ШУЛЬГА², С. Ю. БОЙКО³,
О. С. ДРОЗД³, Ж. О. МАТВЕЙЧУК³, С. В. МЕЛЬНИК⁴,
С. Ф. МЕЛЬНИК³, О. Я. ОРАНСЬКА⁵, О. М. ЮНЧИК⁵

¹ Волинська обласна клінічна лікарня, Луцьк

² КЗ «Луцька міська клінічна лікарня»

³ КЗ «Луцький центр первинної медико-санітарної допомоги № 2»

⁴ КЗ «Луцький центр первинної медико-санітарної допомоги № 3»

⁵ КЗ «Луцький центр первинної медико-санітарної допомоги № 1»

Епідеміологічні та клінічні особливості розсіяного склерозу в м. Луцьку

Мета — вивчити клініко-епідеміологічні показники хворих на розсіяний склероз (РС) у м. Луцьку.

Матеріали і методи. Обстежено 153 пацієнтів з РС, які мешкають у м. Луцьку. Проаналізовано дані амбулаторних карт та анкет щодо віку, статі, початку захворювання, типу перебігу та ступеня інвалідизації. Проведено аналіз поширеності та захворюваності на РС у м. Луцьку протягом останніх 15 років, а також поширеності РС за віковим та статевим складом.

Результати. Установлено, що м. Луцьк належить до зони високого ризику розвитку РС з поширеністю 113,7 на 100 тис. населення. Співвідношення жінки : чоловіки — 2,3 : 1. Останні 5 років спостерігається тенденція до зменшення захворюваності та поширеності РС. Переважає ремісивно-рецидивний та ремісивно-прогресивний перебіг захворювання. Первинно-прогресивний перебіг РС зафіксовано у 7,19% випадків. РС найбільш поширений серед осіб віком понад 50 років. Середній вік дебюту в чоловіків — 34,3 року, в жінок — 37,6 року.

Висновки. Високий рівень інвалідизації зумовлює необхідність створення системи реабілітації хворих з РС.

Ключові слова: розсіяний склероз, захворюваність, поширеність, тип перебігу.

Проблема діагностики і лікування розсіяного склерозу (РС) має важливе не лише медичне, а й соціальне значення. В Україні спостерігається неухильне зростання кількості хворих на РС, збільшення соціально-економічних витрат, пов'язаних з вилученням з трудового процесу молодшої і перспективної частини населення [1, 2, 4]. Кількість осіб, які отримують лікування імуномодуляторами, щороку зростає [3]. Однак дія чинників зовнішнього середовища та не до кінця зрозумілі механізми патогенезу не дають змоги захистити пацієнта з РС від повторних екзацерацій.

Волинська область має найвищий рівень захворюваності та поширеності РС в Україні [1, 2]. Установлено, що поширеність РС серед міського населення області майже вдвічі перевищує показник

сільського населення. Для оптимізації допомоги хворим на РС у Волинській області створено єдиний реєстр хворих.

Мета роботи — вивчити клініко-епідеміологічні показники хворих на РС у м. Луцьку.

Матеріали і методи

Програма збору даних для створення реєстру РС передбачала реєстрацію пацієнтів, анкетування, ретроспективний аналіз амбулаторних карт. Оцінювали такі показники: вік, стать, рік початку захворювання, тип перебігу, ступінь інвалідизації. Проаналізовано захворюваність та поширеність РС у динаміці. Поширеність РС розраховували як кількість хворих з достовірним діагнозом «розсіяний склероз», які проживають на території м. Луцька, на 100 тис. населення в загальній популяції, захворюваність — як кількість нових випадків захворювання, зареєстрованих у календарному році, на 100 тис. населення. Показники захворю-

© О. Д. Шulyга, Л. А. Шulyга, С. Ю. Бойко, О. С. Дрозд,
Ж. О. Матвейчук, С. В. Мельник, С. Ф. Мельник, О. Я. Оранська,
О. М. Юнчик, 2014

ваності та поширеності оцінювали станом на 1 січня кожного року.

У роботі використано інформацію головного управління статистики у Волинській області для оцінки статеві-вікового складу населення м. Луцька. Застосовано стандартні описові методи статистики. Статистичний аналіз проводили за допомогою програми Microsoft Excel.

Результати та обговорення

Місто Луцьк — адміністративний центр Волинської області. Чисельність населення станом на 01.01.2013 р. — 214,7 тис. осіб. Щільність населення — 5,1 тис. осіб на 1 км². Місто розташоване у поліській та лісо-степовій географічних зонах. Клімат Луцька — помірно-континентальний, з м'якою зимою і теплим літом. Етнічний склад населення: українці (92,5%), росіяни (6,2%), білоруси (0,5%), поляки (0,2%) та євреї (0,04%). Територія м. Луцька розташована в лісостеповій зоні типових чорноземів і сірих опідзолених ґрунтів.

До реєстру пацієнтів з РС м. Луцька введено 153 особи з достовірним діагнозом РС за критеріями McDonald (2010) з поправкою С. Polman [4, 5], з них 47 чоловіків та 106 жінок. Співвідношення жінки: чоловіки — 2,3:1,0. Найменшому пацієнту з РС — 14 років, найстаршому — 80 років, середній вік хворих — (49,7 ± 12,8) року (95% довірчий інтервал (ДІ) 47,67—51,73). Середній вік на момент встановлення діагнозу хворим з РС — (36,58 ± 10,8) року (95% ДІ 34,87—38,29).

Дані щодо статеві та вікового складу хворих з РС наведено у табл. 1. Установлено, що кількість жінок з РС перевищує кількість чоловіків практично в усіх вікових групах.

Таблиця 1

Статевий та віковий склад хворих із РС у м. Луцьку станом на 01.01.2014 р.

Вік, роки	Чоловіки	Жінки	Разом
0—9	0	0	0
10—18	0	2	2
19—24	0	2	2
25—29	1	3	4
30—34	8	8	16
35—39	6	9	15
40—44	7	8	15
45—49	4	9	13
50—54	8	17	25
55—59	5	15	20
60—64	7	19	26
Понад 64	1	14	15
Усього	47	106	153

Середній вік дебюту захворювання у жінок — (36,56 ± 10,71) року, в чоловіків — (34,34 ± 10,79) року.

Поширеність РС на 01.01.2014 р. становила 113,7 на 100 тис. населення, що дає підстави віднести м. Луцьк до зони високого ризику захворювання.

Дані щодо поширеності РС у м. Луцьку в період з 1999 до 2013 р. наведено на рис. 1. Характер кривої — хвилеподібний, з максимальним рівнем у 2007 р., з тенденцією до зниження у 2008—2013 рр.

Установлено, що поширеність РС у вікових групах 30—34 та 40—44 років вища серед чоловіків, у решті вікових груп — серед жінок (табл. 2). Найвищу поширеність серед представників обох статей зафіксовано у вікових групах 50—54; 55—59 і 60—64 роки (переважно за рахунок жінок).

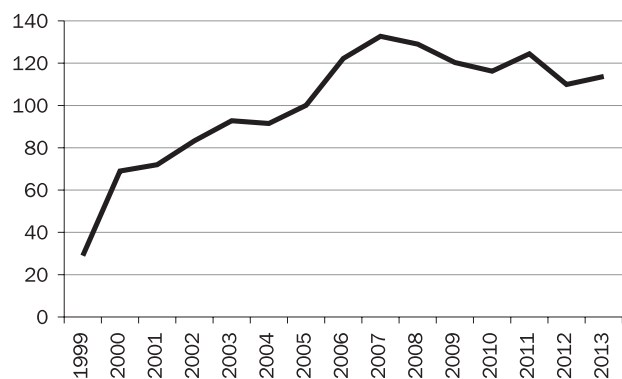
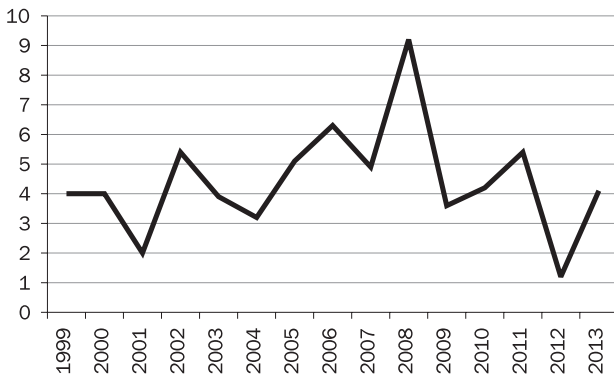

Рис. 1. Динаміка поширеності РС у м. Луцьку в 1999—2013 рр. (кількість хворих на 100 тис. населення)

Таблиця 2

Поширеність РС залежно від віку та статі хворих станом на 01.01.2014 р., на 100 тис. населення

Вік, роки	Чоловіки	Жінки	Разом
0—9	0	0	0
10—18	0	21,14	10,69
19—24	0	20,01	10,40
25—29	10,59	27,03	19,47
30—34	89,87	80,63	85,00
35—39	79,90	105,98	93,74
40—44	105,58	100,29	102,69
45—49	60,49	108,88	87,37
50—54	113,59	175,17	149,27
55—59	86,30	180,94	142,01
60—64	150,31	274,05	224,33
Понад 64	13,76	99,90	70,49
Усього	49,30	91,13	72,29

Рис. 2. Динаміка захворюваності на РС у м. Луцьку у 1999—2013 рр. (кількість хворих на 100 тис. населення)

Середній показник захворюваності на РС у 2013 р. — 4,1 на 100 тис. населення.

Дані щодо захворюваності у період з 1999 до 2013 р. наведено на рис. 2.

Крива захворюваності на РС у м. Луцьку має хвилеподібний характер, з піком у 2008 р. та наступною повільною тенденцією до зниження. Підйом захворюваності в 2008 р., імовірно, був пов'язаний з впровадженням магнітно-резонансної томографії в Луцькій міській лікарні.

Ремісивно-рецидивний тип РС виявлено у 55 (35,95 %) хворих, ремісивно-прогресивний — у 52

(33,98 %), первинно-прогресивний — у 11 (7,19 %), вторинно-прогресивний — у 35 (22,88 %) пацієнтів.

Групу інвалідності мали 130 (84,97 %) хворих, з них 98 (75,38 %) — з першою та другою групами інвалідності. Двоє осіб, які мали інвалідність, були віком до 18 років.

Висновки

Місто Луцьк належить до зони високого ризику розвитку РС з поширеністю 113,7 на 100 тис. населення.

Співвідношення жінок та чоловіків — 2,3 : 1,0.

З 2008 р. спостерігається тенденція до зменшення захворюваності та поширеності РС серед жителів м. Луцька.

У структурі типів перебігу РС переважають типовий ремісивно-рецидивний та ремісивно-прогресивний типи. Первинно-прогресивний перебіг зафіксовано у 7,19 % випадків.

РС найбільше поширений серед осіб віком понад 50 років. Середній вік дебюту в чоловіків — 34,3 року, в жінок — 37,6 року.

Протягом останніх років РС перебігає м'якше, тривалість захворювання зростає, а час до встановлення діагнозу скорочується.

Дані щодо поширеності та захворюваності РС у динаміці дають змогу поліпшити кадровий потенціал та підвищити якість надання лікувально-профілактичної допомоги пацієнтам з РС.

Література

1. Волошина Н. П., Егоркина О. В. Стратегии лечения рассеянного склероза: эффективность и безопасность // Укр. мед. часопис. — 2012. — № 4. — С. 32—36.
2. Міщенко Т. С. Стан неврологічної служби в Україні // Здоров'я України. — 2006. — № 23/1 (дод.). — С. 9—24.
3. Негрич Т. І., Сорокін Б. В., Євтушенко С. К. Від вірогідної діагностики до ефективної терапії розсіяного склерозу // Міжнар. неврол. журн. — 2012. — № 3. — С. 152—158.
4. Соколова Л. И., Кобысь Т. А., Домрес Н. В. Современные критерии Мак-Дональда в диагностике рассеянного склероза // Міжнар. неврол. журн. — 2012. — № 7. — С. 9—12.
5. Polman S. H., Reingold S. C., Banwell B. et al. Diagnostic criteria for multiple sclerosis: 2010 revisions to the McDonald criteria // Ann. Neurol. — 2011. — Vol. 69. — P. 292—302.

О. Д. ШУЛЬГА¹, Л. А. ШУЛЬГА², С. Ю. БОЙКО³, О. С. ДРОЗД³, Ж. О. МАТВЕЙЧУК³, С. В. МЕЛЬНИК⁴, С. Ф. МЕЛЬНИК³, О. Я. ОРАНЬСЬКА⁵, О. М. ЮНЧИК⁵

¹Вольнская областная клиническая больница, Луцк

²КУ «Луцкая городская клиническая больница»

³КУ «Луцкий центр первичной медико-санитарной помощи № 2»

⁴КУ «Луцкий центр первичной медико-санитарной помощи № 3»

⁵КУ «Луцкий центр первичной медико-санитарной помощи № 1»

Епидемиологические и клинические особенности рассеянного склероза в г. Луцке

Цель — изучить клинико-эпидемиологические показатели больных рассеянным склерозом (РС) в г. Луцке.

Материалы и методы. Обследованы 153 пациента с РС, проживающие в г. Луцке. Проанализированы данные амбулаторных карт относительно возраста, пола, начала заболевания, типа течения и степени инвалидизации. Проведен анализ распространенности и заболеваемости РС в г. Луцке за последние 15 лет, а также распространенности РС в зависимости от возраста и пола.

Результаты. Установлено, что г. Луцк относится к зоне высокого риска развития РС с распространенностью 113,7 на 100 тыс. населения. Соотношение женщины : мужчины — 2,3 : 1. Последние 5 лет наблюдается тенденция к уменьшению заболеваемости и распространенности РС. Преобладают ремиттирующе-рецидивирующий и ремиттирующе-прогрессирующий типы течения. Первично-прогрессиентное течение зафиксировано в 7,19% случаев. РС наиболее распространен среди лиц старше 50 лет. Средний возраст дебюта у мужчин — 34,3 года, у женщин — 37,6 года.

Выводы. Высокая степень инвалидизации обуславливает необходимость создания системы реабилитации больных с РС.

Ключевые слова: рассеянный склероз, заболеваемость, распространенность, тип течения.

O. D. SHULGA¹, L. A. SHULGA², S. Yu. BOYKO³, O. S. DROZD³, Zh. O. MATVEJCHUK³,
S. V. MELNIK⁴, C. F. MELNIK³, O. Ya. ORANSKA⁵, O. M. YUNCHIK⁵

¹Volyn Regional Clinical Hospital, Lutsk

²Lutsk City Clinical Hospital

³Lutsk Primary Health and Social Care Centre №2

⁴Lutsk Primary Health and Social Care Centre №3

⁵Lutsk Primary Health and Social Care Centre №1

Epidemiological and clinical features of multiple sclerosis in Lutsk

Objective — to study clinical and epidemiological features in multiple sclerosis (MS) patients in Lutsk.

Methods and subjects. 153 patients with MS citizens of Lutsk city were examined. Data concerning age, gender, onset of the disease, course and disability were analyzed. The prevalence and incidence of MS in Lutsk during last 15 years were analyzed. The MS prevalence in age and gender groups has been observed for over 15 years.

Results. Lutsk city belongs to the high zone risk of multiple sclerosis with prevalence of 113.7 per 100,000. Female to male ratio is 2.3 : 1. There is a slight tendency to decrease of incidence and prevalence of MS for the last 5 years. relapsing-remmiting and relapsing-progressive type of disease are dominant. Primary-progressive MS was observed in 7.19% of cases. The highest prevalence of MS was observed in the age groups after 50 years. The mean age for disease onset is 34.3 years in male and 37.6 years in female.

Conclusions. High level of disability indicates the necessity of rehabilitation system with MS.

Key words: multiple sclerosis, incidence, prevalence, type of disease.